

Könyvespolc

Várnagy Elemér: Cigány fiatalok a nagyvilágban

A legújabb kori magyar szakirodalom régi hiányát pótolja Várnagy Elemér munkája. Neveléstörténeti források alapján dolgozza fel a cigánygyermek sorsának alakulását a 18. századtól századunk első feléig. A magyarországi cigányság életviszonyait – az összehasonlító pedagógia módszerét alkalmazva – a többi európai országgal veti egybe, s ezáltal ad hírt más országok történeti gyakorlatáról.

Az Indiából évszázados vándorlás során Magyarországra a 14-15. században érkezett népcsoport sorsának alakulását történeti szempontok és források alapján mutatja be. Szamba veszi a különféle törvényi szabályozásokat, rámutat azokra a konfliktusokra, amelyeket a cigányság a mindig változó társadalmi körülmények között megélt. Vizsgálódásának középpontjában a család–mint szocializációs tényező – áll. Néprajzi ihletettséggű leírásai egy olyan világról adnak tudósítást, melyről a több évszázados együttélés ellenére is igen keveset tudunk. A szülés, születés, a keresztelési szokások, a gyerekek játékaikról szóló leírások szinte balladai ihletettséggűek. A népcsoport közösségi életéről is tudományos értékű elemzéseket kapunk, akárcsak magyarországi és európai történeti múltjukról és egy kicsit jövőjükéről is. Pontos adatok mutatják hazai iskolázottsági helyzetüket, azt az esélyhátrányt, amivel a családi és társadalmi környezetből indulnak. Miközben az utolsó évtizedben növekedett azon fiatalok száma, akik a tankötelezettségi időn belül befejezik általános iskolai tanulmányaikat, igen kevesen jutnak el középiskolába, s közülük csak 30-35% fejezi be tanulmányait, a felsőoktatásban résztvevők száma pedig elenyésző. Mindezek lassú, de tudatos megváltoztatásához a szociális munka megerősítésére van szükség – a szerző véleménye szerint. Elemzése végén arra is figyelmeztet, hogy „vigyázni kell arra, hogy el ne fojtsuk azt, ami még ma élő és megmenthető a cigánykultúrában”.

(Abaliget, Lámpás Könyvkiadó, 1993.)

(x)